

Nr 13

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående avgivande av förklaring enligt artikel 46 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna; given Stockholms slott den 22 januari 1971.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen ministern för utrikes ärendena hemställt.

GUSTAF ADOLF

TORSTEN NILSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen hemställs om riksdagens samtycke till att förnyad förklaring avges av Sverige om erkännande av den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna som behörig i fråga om tvister rörande tolkning och tillämpning av den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 22 januari 1971.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASP-LING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, BENGTSSON, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Ministern för utrikes ärendena anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *avgivande av förklaring enligt artikel 46 i den europeiska konventionen den 4 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna* och anför.

Europarådets konvention den 4 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna ratificerades den 4 februari 1952 av Sverige (prop. 1951: 165, UU 11, rskr 251). Vidare har Sverige ratificerat fem tilläggsprotokoll till konventionen (prop. 1953: 32, UU 7, rskr 124 och prop. 1964: 87, UU 4, rskr 137). Av dessa har hittills bara de fyra första trätt i kraft. Genom det första och det fjärde protokollet har antalet skyddade rättigheter utökats. Det andra protokollet reglerar domstolens behörighet att avge rådgivande yttranden till Europarådets ministerkommitté, och det tredje protokollet innefattar vissa förändringar i förfarandet inför kommissionen. Det femte protokollet, som ännu inte har trätt i kraft, gäller sättet för utseende av ledamöter i kommissionen och domstolen.

Den 15 juni 1966 deponerade Sverige hos Europarådets generalsekretärare en förklaring enligt artikel 46 i konventionen av innebörd att Sverige för en tid av fem år räknat från den 13 maj 1966 och under förutsättning av ömsesidighet erkänner att i alla frågor om tolkning eller tillämpning av konventionen domstolens jurisdiktion är tvingande i och för sig och utan särskild överenskommelse (prop. 1966: 33, UU 3, rskr 152). Det svenska erkännandet av domstolens behörighet gäller således tiden fram till den 13 maj 1971. Ifråga om bakgrunden till den svenska förklaringen hänvisar jag till vad chefen för justitiedepartementet har anfört i prop. 1966: 33.

Förutom Sverige har tio stater avgett förklaring enligt artikel 46, nämligen Belgien, Danmark, Irland, Island, Luxemburg, Nederländerna,

Norge, Storbritannien, Förbundsrepubliken Tyskland och Österrike. Danmarks, Islands och Norges nu gällande förklaringar löper på en tid av fem år och utgår den 7 april 1972, den 3 september 1974 respektive den 29 juni 1972.

Irland har erkänt domstolens behörighet för obegränsad tid. Övriga stater har erkänt den för en tid varierande mellan två och fem år. Danmark, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Storbritannien, Förbundsrepubliken Tyskland och Österrike har i likhet med Sverige dessutom uppställt ömsesidighetsvillkor.

Departementschefen

I prop. 1966: 33 berördes de problem som är förknippade med ett erkännande av domstolens jurisdiktion. Som särskilt väsentligt framhöll föredragande departementschefen spörsmålet huruvida ett avgörande av domstolen skall föranleda ändring av en dom eller ett beslut av en nationell instans. Han fann emellertid stöd såväl i konventionens förarbeten som i avfattningen av art. 50 för uppfattningen att domstolens avgöranden inte skall återverka på interna domstolsavgöranden i konventionsstat. Däremot kunde det enligt föredragande departementschefens mening väl tänkas att ändring av en stats interna lagstiftning skulle bli nödvändig till följd av domstolens utslag.

Under den tid som gått sedan prop. 1966: 33 framlades har ytterligare erfarenhet vunnits av domstolens verksamhet. Domstolen har hittills meddelat utslag i åtta mål. I tre av dessa mål har domstolen funnit en kränkning av konventionens bestämmelser föreligga. Av utslagen framgår att domstolen anser sin uppgift vara begränsad till att bedöma om konventionens bestämmelser överträts eller inte. Det är således inte fråga om en generell överprövning av nationella domstolars eller myndigheters avgöranden, och domstolens utslag innefattar inte något krav på att sådana avgöranden skall upphävas eller ändras. Däremot kan, som jag redan erinrat om, ett utslag av domstolen i vissa fall nödvändigösa ändringar i en stats nationella lagstiftning, men detta ger i och för sig inte anledning till betänkligheter från svensk sida.

Jag finner att Sverige, innan den tidigare avgivna förklaringens giltighetstid utlöper den 13 maj 1971, bör avge en förnyad förklaring av det innehåll som framgår av art. 46 i konventionen. Giltighetstiden bör liksom tidigare fastställas till fem år, dvs. samma tid som har valts i Danmark, Island och Norge. Liksom de danska och norska förklaringarna bör det svenska godkännandet även i fortsättningen förknippas med ömsesidighetsvillkor. Godkännandet bör avse domstolens behörighet enligt såväl konventionen som tilläggsprotokoll nr 1 och 4.

I enlighet med vad jag nu anfört hemställer jag att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att godkänna att Sverige avger sådan förklaring, som avses i art. 46 i den europeiska konventionen angående

skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, med de begränsningar som jag nyss angett.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten